

هم‌اندیشی برای طراحی مبانی و اولویت‌های برنامه چهارم توسعه

چگونگی عملکرد نیروهای سیاسی فعال در جامعه، یادآور شد: اگر مردم محور هستند، اگر در جنگ مردم باید حضور یابند و به هنگام تحریم اقتصادی، مردم باید سختی‌ها را تحمل کنند، اگر این مملکت باید توسط فرزندان مردم ساخته شود و اگر مردم همه‌کاره هستند، بنابراین، باید در عرصه حضور داشته باشند. وی سپس با اشاره به تحمل کمبودها و نقایص از سوی مردم گفت: دلسردی وقتی پیدا می‌شود که مردم احساس کنند که خواست آنان با خواست حاکمانی که مردم آنها را به قدرت رسانده‌اند، یکسان نیست و اثر این دلسردی هم رویگردانی از مجموعه نظام و حاکمیت است.

رییس‌جمهور در بخش دیگری از سخنانش با تأکید بر لزوم بهره‌گیری درست و اصولی از امکانات موجود برای پیشرفت کشور، گفت: برنامه‌ریزی، انتخاب مسیر برای گذر از وضع موجود است و باید در برنامه‌ریزی‌ها واقع‌گرا باشیم و با توجه به توانایی‌های کشور، برای حل مشکلات و رفع نیازها برنامه‌ریزی کنیم. رییس‌جمهوری سپس با اشاره به اهمیت برنامه‌ریزی و نقش برنامه‌ریزان، اندیشمندان و صاحب‌نظران در کشور، خاطرنشان کرد که اندیشمندان نقش اول را در برنامه‌ریزی دارند.

وی سپس با اشاره به تلاش‌های دولت برای رشد و پیشرفت کشور در عرصه‌های مختلف، متذکر شد که تلاش‌های انجام شده به معنای توجیه نقاط ضعف، کمبودها و نارسایی‌ها نیست، بلکه باید بکوشیم تا ضعف‌ها را جبران کنیم.

وی در پایان سخنان خود افزود: برنامه‌ریزی برای کشور، به ویژه برنامه چهارم توسعه، باید از دقت و استحکام بیشتری برخوردار باشد.

آقای محمد ستاری‌فر، معاون رییس‌جمهور و رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نیز در همایش چالش‌ها و چشم‌اندازهای توسعه ایران به سخنرانی پرداخت و گفت: ایران بالاترین رشد اقتصادی را در منطقه خاورمیانه دارد و این رشد اقتصادی بالا و تعهدات کم موجب شده است که ایران از ثبات اقتصادی لازم برخوردار باشد.

وی سپس با استناد به آمارهای بانک مرکزی در

▲ روند شکل‌گیری برنامه چهارم توسعه.

از این همایش درگذشت) ضمن تشریح اهداف و ابعاد این همایش گفت: هدف از برگزاری این همایش، مشارکت دادن اندیشمندان کشور در فرایند برنامه‌ریزی است و برای نخستین بار موضوعاتی مانند وضعیت قضایی و قانونمداری، توسعه و قومیت‌های ایران و موضوع زنان و توسعه در پژوهش‌ها مورد توجه قرار گرفته‌اند.

سپس سیدمحمد خاتمی، رییس‌جمهور کشورمان، ضمن اشاراتی صریح به شرایط اجتماعی و سیاسی حاکم بر کشور و طرح انتقاداتی نسبت به

در اواسط اسفند ماه ۱۳۸۱ همایش چهار روزه «چالش‌ها و چشم‌اندازهای توسعه ایران» با حضور صدها نفر از اندیشمندان و پژوهشگران ایرانی در تهران برگزار شد. هدف از برگزاری این همایش، هم‌اندیشی صاحب‌نظران کشور برای طراحی و تدوین مبانی اندیشه‌ای و سیستم‌های کاربردی برنامه چهارم توسعه بود.

در مراسم آغاز به کار این همایش دکتر حسین عظیمی، رییس مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (که متأسفانه چندی بعد

خصوص برآورد عملکرد شاخص‌های کلان اقتصادی افزود: رشد اقتصادی کشور در سال ۱۳۸۱ معادل ۶/۵ درصد برآورد شده که نسبت به پیش‌بینی برنامه سوم توسعه بالاتر است. ستاری فر، رشد اقتصادی کشور بدون احتساب بخش نفت را ۷/۴ درصد عنوان کرد و افزود: به دلیل کاهش ۵۰۰ هزار بشکه از سهمیه نفت ایران در سال ۸۱، بخش نفت رشد منفی داشت. وی رشد بخش صنایع و معادن را ۱۱/۲ درصد، بخش ساختمان را ۱۳ درصد، بخش نفت را منفی شش درصد و رشد بخش خدمات را پنج درصد عنوان کرد و گفت: این شاخص‌ها نشان می‌دهد که اقدامات دولت در سال ۸۱ بهتر از سال ۸۰ بوده و امید است که این روند در سال‌های آتی ادامه یابد. آقای ستاری فر در ادامه سخنان خود گفت: رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی ۱۱/۸ درصد و رشد درآمد ملی به قیمت ثابت هم ۹/۷ درصد برآورد شده است.

معاون رییس جمهور سپس با اشاره به غیرواقعی بودن ارقامی که در رسانه‌ها راجع به تعهدات کشور اعلام می‌شود، افزود: در عرف دنیا، تعهدات یا مخفی نگهداشته می‌شوند، یا به صورت معقول منتشر می‌شوند، ولی ادبیات عجیبی در کشور ما رایج شده که می‌خواهد تعهدات را بیش از میزان واقعی نشان دهد. بدیهی است که این امر موجب سلب اطمینان سازمان‌های جهانی برای پرداخت وام می‌شود.

وی میزان تعهدات کشور را ۲۳/۴ میلیارد دلار ذکر کرد و افزود: معادل ۸/۷ میلیارد دلار از این تعهدات، محقق شده و ۱۴/۷ میلیارد دلار از این تعهدات هنوز محقق نشده و مربوط به کالاها و خدماتی است که خریداری گردیده، ولی پرداخت‌های آنها انجام نشده است.

وی افزود: ورود کالاها و خدمات سرمایه‌ای به ارزش ۱۴/۷ میلیارد دلار تحرک اقتصادی قابل ملاحظه‌ای را موجب خواهد شد. ستاری فر گفت: علاوه بر ذخایر ارزی کشور، حساب ذخیره ارزی نیز به عنوان پشتوانه و عامل ثبات ارزی در کشور وجود دارد و موجودی این حساب در پایان سال ۸۰، معادل ۷/۲ میلیارد دلار بوده و پیش‌بینی می‌شود که در سال ۸۱ ذخایر این حساب به هشت میلیارد دلار برسد. وی سپس تأکید کرد که ایران کم‌ترین تعهدات و بالاترین منابع ارزی را دارد که چشم‌انداز خوبی برای سال‌های آتی است و باید از این فرصت استفاده شود.

رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی در ادامه سخنان خود میزان مجوزهای بیع متقابل را ۴۳/۷ میلیارد دلار ذکر کرد و افزود: نظام و دولت تعهدی برای بازپرداخت تعهدات ناشی از مجوزهای بیع متقابل ندارد و سرمایه‌گذاران خارجی بعد از بهره‌برداری طرح، از محل محصولات پروژه سهم خود

را برداشت می‌کنند.

وی استفاده از فن‌آوری بالا، سرعت در اجرای طرح‌ها و استفاده از منابع خارجی را از مزایای قراردادهای بیع متقابل دانست و افزود: میزان تعهدات قطعی شده از محل قراردادهای بیع متقابل تاکنون ۲۸/۹ میلیارد دلار می‌باشد.

وی در خصوص دلیل تسریع در تدوین برنامه چهارم توسعه نیز گفت: در سال ۸۳ انتخابات مجلس هفتم و ریاست جمهوری را در پیش داریم. بنابراین، برای استفاده از تجارب مجلس ششم، این برنامه زودتر تقدیم مجلس خواهد شد تا برای اجرا توسط دولت آینده آماده باشد.

براساس گزارش‌های منتشره، در نشست‌های متعدد همایش چالش‌ها و چشم‌اندازهای توسعه ایران، در حدود ۳۴ مورد اولویت تعیین شده برای تهیه گزارش‌های پژوهشی به بحث گذاشته شد که به برخی از آنها در زیر اشاره می‌شود:

● در نشست کارشناسان در زمینه فن‌آوری اطلاعات، به چالش‌های اصلی توسعه فن‌آوری، به ویژه از لحاظ چالش‌های فرهنگی و آموزشی نیروی انسانی پرداخته شد و ضمن اشاره به روند تحولات

○ رییس جمهور: برنامه‌ریزی، انتخاب مسیر برای گذر از وضع موجود است و باید در برنامه‌ریزی‌ها واقع‌گرا باشیم.

روزافزون این بخش که در عمل فن‌آوری اطلاعات را به عنوان پایگاه اصلی دانش و تکنولوژی سایر فن‌آوری‌ها در بخش‌های مختلف مطرح ساخته است، به این نکته تأکید شد که فن‌آوری اطلاعات، محور اصلی و چرخشی توسعه کشور بشمار می‌رود.

دکتر فاطمی، یکی از سخنرانان این همایش نیز با اشاره به وابستگی بخش خصوصی به دولت و عدم آگاهی و اطلاعات کافی مدیران در این بخش گفت: طبق آمار ارایه شده از سوی مخابرات، میزان رشد تلفن ثابت در طول چند سال اخیر، روند ثابتی را طی کرده، در صورتی که استفاده از اینترنت و تلفن‌های سیار در پنج سال اخیر رشدی معادل ۳۰ تا ۴۰ درصد داشته است و پیش‌بینی می‌شود که رشد آن‌ها در بخش خصوصی ۲۰ درصد افزایش یابد.

دکتر فاطمی سپس ضمن اشاره به رشد ارتباطات در کشور، رشد اینترنت در ایران را بسیار چشمگیر دانست و گفت: رشد استفاده‌کنندگان از اینترنت در سطح جهان به طور متوسط هشت درصد از کل جمعیت گزارش شده که این آمار در ایران زیر سه درصد قرار دارد.

وی در ادامه افزود: اگرچه چالش‌های آتی مخابرات در مواجهه با تحولات سریع تکنولوژی مساله مهمی است، ولی تنها مخابرات به صورت مجرد نباید نگاه بشود و موضوعات دیگری نیز وجود دارند که باید در مدنظر قرار گیرند. باید بخش فن‌آوری را در برنامه‌ریزی‌ها فعال نگه داریم، چرا که فن‌آوری در بخش مخابرات همیشه در حال تحول است و ما معتقدیم که برنامه‌ها باید با توجه به تغییر تکنولوژی تغییر کنند.

وی سپس با تأکید بر ضعف‌های موجود در زمینه خرید فن‌آوری‌های روز گفت: تکنولوژی خریداری شده ۱۲ تا ۱۵ سال در انبار باقی می‌ماند و امروز دیگر اصلا ارزشی ندارد و قطعاتش پیدا نمی‌شود یا دیگر پشتیبانی از آنها صورت نمی‌گیرد.

● نشست تجارت الکترونیک نیز با همکاری وزارت بازرگانی و با حضور جمعی از مدیران و اساتید دانشگاه صنعتی امیرکبیر و دانشگاه صنعتی شریف برگزار شد. در این همایش، دکتر سلمانی به بررسی وضعیت ITC در ایران و ارایه اهداف سیاست تجارت الکترونیک و تشریح اقدامات وزارت بازرگانی و همچنین، به معرفی برنامه‌های آتی در زمینه فعالیت ITC پرداختند.

دکتر سلمانی سپس به عدم برنامه‌ریزی و تشکیل کمیته‌ای ویژه برای مبارزه و برخورد با جرایم اینترنتی و ضعف در بخش ITC در کشور اشاره کرد و گفت: با توجه به روند سریع تحولات و تکنولوژی در جهان، ایران همچنان در سطح بسیار پایینی نسبت به سایر کشورهای جهان قرار دارد.

دکتر رهنمود نیز در این همایش، با اشاره به جهش‌های تکنولوژی در جهان افزود: کشورهای پیشرفته جهان، از جمله ایالات متحده و انگلیس و نروژ از سطح بالایی اطلاعاتی برخوردارند و کشور ما نسبت به کشورهای همسایه مانند ترکیه و امارات متحده عربی از کارایی بسیار پایینی در انتقال و استفاده از تکنولوژی‌های برتر جهان برخوردار است.

وی افزود: هر چند که عمر به کارگیری سیستم‌ها و فن‌آوری اطلاعات در جهان زیاد نیست، اما کشور ایران در مقایسه با سنگاپور نیز در سطح نامطلوبی قرار گرفته است، به طوری که سنگاپور با وارد کردن سیستم‌های اطلاعاتی پیشرفته، تبدیل به یک جزیره هوشمند شده است و این در حالی است که کشور ما با غفلت در برنامه اول و دوم توسعه اقتصادی کشور در سطح پایینی نسبت به کشورهای همسایه خود قرار گرفته است.

دکتر رهنمود در پایان سخنان خود از جمله اساسی‌ترین مشکلات در توسعه و گسترش ITC را عدم عضویت در سازمان جهانی تجارت خواند و یادآور

شد که این امر بسیاری از فرصت‌ها برای توسعه اقتصاد نوین در کشور را از بین برده است.

♦ دکتر پور محی‌آبادی نیز ضمن ارایه مقاله خود در زمینه فقر و شکاف اجتماعی اظهار داشت: در حالی که مصرف گوشت از ۳۵ درصد، به ۲۱ درصد رسیده است، در عوض مصرف آرد و غلات افزایش یافته که این نشان‌دهنده فقر در خانوارهای جامعه می‌باشد. همچنین ۴۰ درصد از افراد جامعه دچار سوءتغذیه پنهان هستند.

در نشست تخصصی «فقر و شکاف اجتماعی» دکتر پور محی‌آبادی به عملکرد برنامه پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر سطح فقر در ایران اشاره کرد و گفت: بین فقر و توسعه ارتباط تنگاتنگ وجود دارد و اگر در کشوری فقر وجود داشته باشد، توسعه صورت نمی‌گیرد، لذا دولت برای برطرف کردن مشکلات، راه‌حل‌های مقطعی در پیش می‌گیرد و از اهداف توسعه بازمی‌ماند.

وی در ادامه اشاره کرد که سطح فقر رو به افزایش بوده و قیمت‌های جاری در جامعه شهری در طی ۱۲ سال ۱۳۰ درصد افزایش داشته است. هزینه‌های غیرخوراکی هم در طی ۱۲ سال در بین خانوارهای شهری از ۵۵ درصد، به ۷۱ درصد افزایش یافته است. همچنین، در این زمینه رشد ۱۰ درصدی را هم در بین خانوارهای روستایی داشته‌ایم. وی گفت: سوءتغذیه پنهان باعث می‌شود که در آینده نسلی با بهره‌هوشی پایین و ناتوانی جسمی داشته باشیم و متأسفانه همین جوانان پایه‌گذار برنامه‌های توسعه در آینده خواهند بود.

وی سپس به سیاست‌های حمایتی در مقابل فقر اشاره کرد و از بین آنها پرداخت یارانه از سوی دولت، نظام تامین اجتماعی و فعالیت مراکز بهزیستی و کمیته امام را شاخص دانست، اما افزود: متأسفانه با وجود تعدد مدیریت و دستورالعمل‌ها، این برنامه‌ها با شکست مواجه شده است.

وی در پایان سخنان خود اضافه کرد: فقر از معضلات اساسی کشور است و می‌تواند علت خیلی از پیامدهای مخرب اجتماعی باشد و در نهایت فقر منجر به سوءتغذیه، ناتوانی جسمی و در نهایت بهره‌وری و اشتغال پایین می‌شود.

دکتر حسین راغفر نیز با ارایه تعاریفی از فقر بیان کرد: فقر تنها شامل فقر اقتصادی نیست، بلکه فقر آزادی، فقر در دستیابی به حقوق انسانی و فقر در توسعه ایامد انسانی و بسیاری از ابعاد دیگر را نیز شامل می‌شود. وی فقر را به صورت ناتوانی دستیابی به تولید و فرصت‌های برابر و ناتوانی در پاسداری از عزت نفس دانست. وی در ادامه گفت: هر ساله بخش بزرگی از بودجه دولت به عنوان رسیدگی به مقوله فقر و

فقرزدایی اختصاص می‌یابد که معمولاً مقدار آن رو به تزاید است، اما به رغم این بودجه عظیم، شاهد افزایش جمعیت محروم و ناتوان جامعه هستیم.

♦ در نشست تخصصی توسعه روستایی هم اعلام شد که تنها دو درصد از روستاها به رسانه‌های مکتوب دسترسی دارند و حدود ۴۰ درصد جوامع روستایی هم در خط فقر به سر می‌برند.

در این نشست تخصصی، دکتر افتخاری در مورد توسعه روستایی ایران گفت: در دهه اخیر به ۵۱ هزار روستا آبرسانی و به ۵۰ هزار روستا برق‌رسانی شده و ۱۱۱ هزار کیلومتر راه روستایی هم احداث شده که بخش مهمی از جمعیت روستایی کشور را پوشش می‌دهد، ولی متأسفانه میزان محرومیت رفاهی و خدماتی روستایی به قدری شدید است که این اقدامات پایه‌ای و مهم - به رغم همه اهمیت آن - نتوانسته است تأثیر چشمگیری در کاهش فاصله رفاهی و خدماتی میان شهر و روستا داشته باشد و وجود فقر در جوامع روستایی دو برابر جوامع شهری است.

وی افزود: اهمیت توسعه در روستاها به دلیل

رئیس‌سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، ایران کمترین تسهیلات و بالاترین منابع ارزی را دارد و باید از این فرصت استفاده شود.

وجود فقر بیشتر و گسترده‌تر نزد جوامع روستایی، ساکن بودن بالغ بر ۳۸ درصد از کل جمعیت کشور در عرصه‌های روستایی، تامین امنیت غذای ملی توسط جوامع روستایی و اختصاص داشتن ۲۵ درصد تولید ناخالص ملی به روستاها می‌باشد و مهاجرت هم یکی از مشکلات اساسی است.

وی سپس ضمن بیان این مطلب افزود: براساس سالنامه آماری کشور در سال ۱۳۷۶ به طور متوسط بیش از ۲۸۳ هزار نفر از متولدین روستا به خارج از محل تولدشان و عمدتاً به شهرها، مهاجرت می‌کرده‌اند. وی در ادامه گفت: مهاجرت صرف‌نظر از آسیب‌های اجتماعی و مشکلاتی که معمولاً در مقصد مهاجرت به بار می‌آورد، روستاها را نیز از نیروی جوان و کارآمد که سخت به آن نیاز دارند، محروم می‌سازد. بنابراین، چشم‌اندازهای برنامه توسعه چهارم بایستی به اتخاذ رویکرد استراتژیک و به کاربرد علم و روش‌های علمی نظام‌مند بپردازد. همچنین، بایستی تحول و توسعه در فرصت‌های شغلی به وجود بیاید و به فعالیت‌های اقتصادی تنوع بیشتری داده شود. باید از کارآفرینان و تولیدکنندگان کوچک روستایی نیز حمایت کرد و شبکه‌های اطلاع‌رسانی را در روستاها افزایش داد، چرا که فقط دو درصد از روستاها به

رسانه‌های مکتوب دسترسی دارند.

♦ در نشست تخصصی بهینه‌سازی صنعت، دکتر رحیم رحیم‌زاده اسکویی رقابتی شدن فضای صنعت، ترکیب خردمندانه دولت و بازار و مشارکت بخش خصوصی در صنعت را از راهکارهای بهینه‌سازی بخش صنعت دانست و اظهار داشت: بدون شک، مناسبات صنعت کشور نسبت به تحولات صنعتی کشورهای پیشرفته بسیار عقب مانده است، لذا باید با استفاده از راهکارها پیشرفت مناسبی در این بخش ایجاد شود.

وی سپس دخالت کارکردی دولت در صنعت را مشروط بر محصولات، نهاده‌ها، سرمایه، فن‌آوری و مهارت فنی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و محدودیت‌های توسعه صنعتی در درون بنگاه‌ها ذکر کرد و نامساعد بودن محیط کسب و کار، فقدان سیاست‌های تجاری و صنعتی تکنولوژیکی را از چالش‌های عمده رقابت‌پذیری ایران در محیط بین‌المللی دانست و افزود: امتیاز ایران در رتبه‌بندی محیط کسب و کار در میان هفت کشور دنیا (الجزایر، مصر، ایران، اسرائیل، نیجریه، عربستان سعودی و آفریقای جنوبی) در زمینه اقتصاد کلان، به علت بی‌ثباتی نرخ ارز، کمترین بوده است.

وی در ادامه سخنان خود بی‌ثباتی محیط

اقتصادی را مهمترین عامل توسعه نیافتگی بخش صنعت دانست و افزود: با توجه به این که متوسط رتبه محیط اقتصاد کلان در دوره اول از ۲/۸ به ۴/۴ رسیده، اما هزینه‌های توسعه صنعتی با توجه به بازدارنده بودن محیط اقتصاد کلان بالا خواهد بود.

مشاور عالی رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی نیز در این نشست، قانون کار، فرهنگ دلالی، فقدان شکل‌های صنعتی غیردولتی، ضعف پیوندهای صنعتی و وابستگی دولت به صنعت را از موانع ساختاری بخش صنعت کشور دانست.

بایزید مردوخى سپس رقابت‌پذیری را از جمله مسایل جدی در بخش صنعت ذکر کرد و افزود: کشور باید با کسب تکنولوژی روز، به صحنه رقابتی دنیا وارد شود.

وی در مورد مداخله دولت در بخش صنعت گفت: کشورهای پیشرفته صنعتی که دارای بنگاه‌های فعال برای تبادل اطلاعات و معاملات هستند، می‌توانند دست دولت را از بخش صنعت کوتاه کنند، اما در ایران که صادرات، واردات و صنعت به حد مطلوب نرسیده، نمی‌توان از حمایت دولت چشم‌پوشی کرد. مردوخى افزود: کوتاه کردن دست دولت باید گزینشی انجام شود و دولت در بخش‌های خاص دخالت کند و در بخش‌های دیگر نیز نقش نظارت در سیاست‌گذاری‌ها را داشته باشد. ■

آپتیموم مطالعات خدمات تضمین

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

- اولین مؤسسه اعتباری در ایران
- ارائه دهنده کلیه خدمات مالی و اعتباری
- با بیش از ۱۸ سال فعالیت
- با بیش از ۲۶۰ شعبه مکانیزه در سراسر کشور
- با بیش از یک میلیون مشتری
- پرداخت انواع تسهیلات ...
- خرید مواد اولیه، خرید ماشین آلات صنعتی و تجهیزات
- خرید مطب و لوازم پزشکی جهت پزشکان
- خرید خودرو و خرید مسکن ...

مؤسسه اعتباری و خدمات مالی و اعتباری
پیشرو در ارائه خدمات مالی و اعتباری

بانک تجارت بانک فرو

4

محاسبه روزانه

سود سپرده‌های
سرمایه گذاری

۱۳

MONDAY

۱۴

TUESDAY

6

THURSDAY

۱۵

WEDNESDAY

